

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 77a/2018

privind controlul constituționalității unor prevederi
ale pct. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 pentru
aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și
etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a
produselor conexe

CHIȘINĂU

19 iunie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 12 iunie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examânând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe data de 19 iunie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Pe 12 iunie 2018, dl Simion Grișciuc, deputat în Parlament, i-a adresat Curții Constituționale o sesizare prin care solicită controlul constituționalității textului „până la 30 iunie 2018” din pct. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, așa cum au fost prezentate de autorul acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Pe 1 august 2017, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 613 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe (în continuare, „Hotărârea Guvernului nr. 613 din 1 august 2017”).

4. Regulamentul adoptat prin această hotărâre stabilește cerințele privind conținutul și prezentarea avertismentelor de sănătate, precum și a altor informații care trebuie să figureze pe pachetul unitar și pe ambalajul exterior al produselor din tutun, al tutunului destinat rulării în țigarete și al produselor conexe.

5. Potrivit punctului 3 din Hotărâre, stocurile de produse din tutun și produse conexe fabricate până la data intrării ei în vigoare vor putea fi comercializate doar până la 30 iunie 2018.

6. Autorul sesizării pretinde că limitarea în timp, *i.e.* până la 30 iunie 2018, a dreptului de a comercializa produse din tutun, a căror etichetare nu corespunde cerințelor prevăzute de Hotărârea menționată, dar care au fost achiziționate de către agenții economici până la intrarea ei în vigoare, reprezintă o limitare disproporționată a dreptului de proprietate.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 278 din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului sunt următoarele:

Articolul 15

Cerințe generale

„(1) Pe fiecare pachet unitar și pe orice ambalaj exterior al produselor din tutun, autohtone sau de import, plasate pe piață sunt imprimate avertismente de sănătate. Textele sunt imprimate în limba de stat.

[...]

(7) Cerințele privind aranjarea, prezentarea avertismentelor de sănătate, a altor informații ce trebuie să apară pe pachetul unitar și pe ambalajul exterior, conform prevederilor prezentului articol și ale art.16, 17 și 20, se stabilesc de către Guvern.

[În vigoare din 1 ianuarie 2018, MO 2015 nr. 185-189]

Articolul 16

Etichetarea produselor din tutun pentru fumat

„(1) Pe fiecare pachet unitar și pe orice ambalaj exterior al produselor din tutun pentru fumat se imprimă avertismente de sănătate.

[...]

(4) Avertismentele de sănătate combinate sunt compuse dintr-un avertisment textual menționat la alin.(5) și o imagine color corespunzătoare, specificată în biblioteca electronică de avertismente de sănătate, și trebuie:

a) să cuprindă numărul de telefon, adresa de e-mail și/sau a paginii web oficiale a instituției publice care va informa consumatorii despre programele disponibile de susținere a persoanelor care doresc să renunțe la fumat;

b) să acopere 65% din aria externă a feței anterioare și a celei posterioare ale pachetului unitar și ale oricărui ambalaj exterior pe care sunt imprimate;

c) să expună același conținut pe fața anterioară și pe fața posterioară ale pachetului unitar și pe orice ambalaj exterior;

d) să fie plasate în partea de sus a feței anterioare și în partea de jos a feței posterioare ale pachetului unitar și ale oricărui ambalaj exterior și pe aceeași linie de orientare cu alte informații care apar pe ambalaj;

e) să fie imprimate cu caractere aldine negre, de tip Helvetica, pe fond alb, în cazul avertismentului textual, și cu caractere aldine albe, de tip Helvetica, în cazul informației prevăzute la lit.a), care se imprimă în partea de jos a imaginii și poate acoperi cel mult 30% din suprafața acesteia;

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRII NR. 77A/2018

f) să se împartă în doua seturi, a câte 7, care se schimbă prin rotație anual, și să apară pe un număr egal de pachete unitare cu produse din tutun pentru fumat de fiecare marcă plasate pe piață în decurs de un an de către un singur agent economic.

(5) Avertismentele textuale sunt următoarele:

- 1) Fumatul cauzează 9 din 10 cancere pulmonare;
- 2) Fumatul cauzează cancere bucale și ale gâtului;
- 3) Fumatul dăunează plămânilor;
- 4) Fumatul cauzează atacuri de inimă;
- 5) Fumatul cauzează accidente vasculare cerebrale și infirmitate;
- 6) Fumatul blochează arterele;
- 7) Fumatul crește riscul de orbire;
- 8) Fumatul dăunează dinților și gingiilor;
- 9) Fumatul poate ucide copilul nenăscut;
- 10) Fumul ce îl emiteți dăunează copiilor, familiei și prietenilor;
- 11) Copiii fumătorilor sînt mai predispuși să înceapă să fumeze;
- 12) Renunțați la fumat și rămâneți în viață pentru cei dragi;
- 13) Fumatul reduce fertilitatea;
- 14) Fumatul crește riscul de impotență.”

[În vigoare din 1 ianuarie 2018, MO 2015 nr. 185-189]

9. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe sunt următoarele:

„În temeiul alin.(7) art. 15 din Legea nr. 278-XVI din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 258-261, art.489), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1) Regulamentul sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe, conform anexei nr. 1;

2) Biblioteca electronică de avertismente de sănătate combinate, conform anexei nr. 2.

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

3. Stocurile de produse din tutun și produse conexe fabricate până la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri vor fi comercializate până la 30 iunie 2018.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la 1 ianuarie 2018.”

10. Prevederile relevante ale Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului, ratificată prin Legea nr. 124 din 11 mai 2007, sunt următoarele:

Articolul 4

Principii de bază

„Pentru a atinge obiectivul prezentei Convenții și al protocoalelor acesteia și pentru a implementa prevederile, părțile vor fi îndrumate, printre altele, de principiile prezentate mai jos:

1. Fiecare persoană trebuie informată cu privire la consecințele asupra sănătății, la caracterul ce creează dependență și la pericolul de moarte pe care le reprezintă consumul de tutun și expunerea la fumul de tutun, precum și cu privire la măsurile eficiente legislative, executive, administrative sau de altă natură ce trebuie luate în considerare la nivelul guvernamental corespunzător pentru a proteja toate persoanele de expunerea la fumul de tutun.

[...]

Articolul 11

Ambalarea și etichetarea produselor ce conțin tutun

„1. Fiecare parte va adopta și va implementa, într-un interval de 3 ani de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții pentru acea parte, în conformitate cu legislația națională, măsuri eficiente pentru a se asigura că:

a) ambalajele și etichetele produselor ce conțin tutun nu promovează un produs prin mijloace false, care induc în eroare sau pot crea o impresie greșită cu privire la caracteristicile produsului, la efectele sale asupra sănătății, pericole sau emisii, inclusiv vreun termen, specificare, marcaj, figură sau orice alt semn care creează în mod direct sau indirect impresia greșită că un anumit produs ce conține tutun este mai puțin dăunător decât altele. Aici putem include termeni ca "low tar" (conținut redus de gudron), "light" (slabe), "ultralight" (ultraslabe), sau "mild" (slabe); și

b) pachetul sau ambalajul fiecărei unități de produse ce conțin tutun și orice ambalaj sau etichetă exterioară a acestora poartă, de asemenea, avertismente cu privire la sănătate care descriu efectele dăunătoare ale consumului de tutun și pot include și alte mesaje adecvate. Aceste avertismente și mesaje:

(i) vor fi aprobate de autoritatea națională competentă;

(ii) se vor roti;

(iii) vor fi mari, clare, vizibile și lizibile;

(iv) trebuie să ocupe cel puțin 50% din zonele principale de afișare, dar nu mai puțin de 30% din acestea;

(v) pot fi sub formă de imagini sau pot include imagini ori pictograme.

2. Pachetul sau ambalajul fiecărei unități de produse ce conțin tutun și orice ambalaj sau etichetă exterioară a acestora, pe lângă avertismentele precizate în paragraful 1 b) din acest articol, va conține informații cu privire la constituenții principali și emisiile produselor ce conțin tutun, după cum sunt definite de autoritățile naționale.

[...]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

11. În motivarea sesizării, autorul a invocat faptul că Hotărârea Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 a intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2018,

iar potrivit pct. 3 din această Hotărâre, stocurile de produse din tutun și produse conexe fabricate până la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri pot fi comercializate doar până pe data de 30 iunie 2018. Așadar, autorul menționează că limitarea în timp a dreptului de a comercializa produse din tutun, a căror etichetare și avertismente aplicate pe pachet nu sunt conforme cu cerințele prevăzute de Hotărârea menționată, dar care au fost achiziționate de către agenții economici până la intrarea ei în vigoare, reprezintă o limitare disproporționată a dreptului de proprietate.

12. Prin urmare, autorul sesizării susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 9, 46, 126 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în prezenta cauză a Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea menționează că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale îi conferă deputatului Parlamentului Republicii Moldova prerogativa sesizării Curții Constituționale.

16. Autorul sesizării solicită controlul constituționalității textului „până la 30 iunie 2018” din pct. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 prin prisma articolelor din Constituție care garantează dreptul de proprietate.

17. Potrivit jurisprudenței Curții Europene referitoare la dreptul de proprietate, aspectul care urmează a fi analizat în fiecare cauză este dacă circumstanțele examinate în ansamblu le oferă persoanelor un drept cu privire la un interes patrimonial protejat de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană. Noțiunea de „bun”, la care face referire primul enunț al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, are un sens autonom, care nu se limitează la proprietatea exercitată asupra unor bunuri materiale și care este independent de clasificarea formală din dreptul național: unele drepturi și interese patrimoniale pot fi, de asemenea, considerate „bunuri”, în sensul acestei prevederi (*Balan v. Republica Moldova*, 29 ianuarie 2008, § 32; *Fabris v. Franța* [MC], 7 februarie 2013, § 49 *et seq.*).

18. În anumite circumstanțe, „așteptarea legitimă” de a obține un „bun” se poate bucura, de asemenea, de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul patrimonial are caracterul unei revendicări, persoana care îl invocă poate fi considerată ca având o „așteptare legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național (când este prevăzut expres sau există o jurisprudență stabilă a instanțelor judecătorești care să îl confirme: *Kopecký v. Slovacia*, 28 septembrie 2004, §52; *Păduraru v. România*, 1 decembrie 2005, § 84; *Mottola și alții v. Italia*, 4 februarie 2014, § 44). O simplă speranță, oricât de inteligibilă ar fi, nu poate fi considerată o formă a „așteptării legitime” în

scopurile articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (*Gratzinger și Gratzingerova v. Republica Cehă*, 10 iulie 2002, § 73).

19. Pentru că se invocă existența unui interes patrimonial al agenților economici de a comercializa și după data de 30 iunie 2018 produse din tutun care conțin avertismente de sănătate neconforme cu Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 613 din 1 august 2017, dar care au fost achiziționate anterior intrării în vigoare a acestei hotărâri, Curtea trebuie să constate dacă acești agenți economici au avut o „așteptare legitimă” de a-și realiza un asemenea interes patrimonial.

20. Curtea reține că avertismentele privind riscurile pe care le prezintă fumatul pentru sănătate fac parte din atribuțiile legitime ale statului. Politica statului în domeniul sănătății impune ca persoana să fie avertizată despre riscurile majore și probate ale fumatului, precum și să fie adusă la cunoștința consumatorului informația potrivit căreia fumatul activ este dăunător pentru fumător, iar fumatul pasiv pentru ceilalți. Avertismentele de sănătate încurajează destinatarul să mai mediteze o dată cu privire la decizia sa de a cumpăra produse din tutun. Deși obligația de a aplica avertismente de sănătate reduce șansele de profit ale producătorilor și ale comercianților de produse din tutun, această ingerință este justificată prin răspunderea pe care o au aceste persoane cu privire la riscurile pe care le generează (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea Curții Constituționale Federale Germane din 22 ianuarie 1997 [BVerfGE 95, 173]).

21. Curtea constată că odată cu ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului (CCCT), prin Legea nr. 124 din 11 mai 2007 Republica Moldova s-a angajat să protejeze generațiile prezente și viitoare de consecințele devastatoare ale consumului de tutun și ale expunerii la fumul de tutun asupra sănătății, mediului înconjurător, mediului social și economic, prin implementarea unor măsuri de control al tutunului, cu scopul de a reduce constant și considerabil prevalența utilizării tutunului și a expunerii la fumul de tutun.

22. Prin Hotărârea Guvernului nr. 100 din 16 februarie 2012 cu privire la aprobarea Programului național privind controlul tutunului pentru anii 2012-2016 s-a stabilit, între altele, că până în anul 2016 vor fi puse în aplicare obligațiile prevăzute de CCCT cu privire la creșterea dimensiunilor existente ale avertismentelor cu cel puțin 50-75% și cu privire la introducerea pictogramelor pe ambalaje.

23. În acest sens, Curtea observă că Legea nr. 124 din 29 mai 2015 a amendat Legea nr. 278 din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului cu articolele 15- 17¹, care stabilesc condiții noi privind ambalarea și etichetarea produselor din tutun. Articolul 15 alin. (7) îi delegă Guvernului atribuția de a stabili cerințele referitoare la aranjarea, prezentarea avertismentelor de sănătate și a altor informații care trebuie să figureze pe pachetul unitar și pe ambalajul exterior.

24. Curtea menționează că prevederile menționate *supra* din Legea privind controlul tutunului au intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2018 și că **au fost publicate în Monitorul Oficial în 2015**. Având în vedere cele menționate, precum și calitatea specială a comercianților de tutun de

profesioniști pe această piață, Curtea constată că cel puțin din anul 2015 aceste persoane au putut prevedea că, începând cu anul 2018, se vor modifica cerințele privind etichetarea și avertismentele aplicate pe pachetele produselor din tutun, inclusiv faptul că Guvernul va adopta un regulament referitor la avertismentele de sănătate și la etichetarea acestor produse.

25. De altfel, într-o cauză recentă, Curtea Europeană a examinat existența unei „așteptări legitime” a unei societăți comerciale de a-și realiza un interes patrimonial și a decis că aceasta era un operator comercial și, prin urmare, nu putea ignora toate informațiile privind dispozițiile legale și evoluțiile relevante. Mai degrabă era de așteptat ca ea să dea dovadă de un grad ridicat de prudență în desfășurarea activităților sale și **să acorde o atenție sporită evaluării posibilelor riscuri** (*O'Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd v. Irlanda*, 7 iunie 2018, § 117).

26. Prin urmare, Curtea nu poate conchide faptul că agenții economici au avut o „așteptare legitimă” în privința comercializării produselor din tutun a căror etichetare și avertismente aplicate pe pachet nu sunt conforme cu regulile noi după intrarea în vigoare, pe 1 ianuarie 2018, a Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 sau chiar în perioada de grație de până la 30 iunie 2018. Aceștia au avut la dispoziție cel puțin trei ani pentru a-și epuiza sau, după caz, pentru a achiziționa în mod rațional produse din tutun cu etichetare și avertismente de model vechi.

27. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea este vădit nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea dlui Simion Grișciuc, deputat în Parlament, privind controlul constituționalității textului „până la 30 iunie 2018” din pct. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 613 din 1 august 2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 19 iunie 2018

DCC nr. 64

Dosarul nr. 77a/2018